

ვიტყვი თანამოა, რომ ჩვენდა სამ-
წუთაროდ, ყველა ამ მისტორიკოს ნა-
წერები იყო (კარგი რომ ჩვენის
წარსულის, ყველა მათი ნაწარმოები იყო
ხმელა და წერალები და ისეთი კილო-
თი ჩამოყალიბებულ, რამდენიმე მკით-
ხველ საზოგადოებას სულ ვერ იძინ-
დნენ.

ამ მისტორიკოს ნაწერები უმთავრე-
სად იმეორებოდა სამეცნიერო აკადემიის
გამოცემულ მიუღწევარ და ამგვარად
იგინი იყვნენ ხალხისათვის ითქმის
მეფეობა და მათი მკითხველი იყო ხუ-
თიორედ კაცი, ისიც სამეცნიერო სას-
წავლელის პროფესორები და აკადე-
მიკები.

ამით მეტი, ჩვენის ქვეყნის და ისტო-
რიის შესახებ წიგნებს სხვა არაფერ კი-
თხულობდა.

დღევანდელი იმპერიალიზმის არტურ ლე-
ვისტი თავის ისტორიკოს შრომითა და
მისი იდეით სულ არ ეკუთვნის ზემოთ
ხსენებულ პირებს. ამ კაცის მოღვაწეო-
ბას ჩვენ ყოველთვის ვაღივებდით თე-
ორიულ და მას ცხადად გეგმობდა თვისი
დღივ ღირსება და მასთან მკაცრი გან-
სჯევები ზემოთ ხსენებულ მწერლებთან
კილოს.

მართალია ესეც მისდევდა ხსენებულ
მისტორიკოს ცნობების გაცნობას და
მათ გარკვევასაც მაგრამ მისდევდა
ამისა, ეს კაცი იყო სულ სხვანაირი მო-
მთხროველი და მკვლევარი ჩვენის წა-
სსულის ისტორიის და მისი აზრით.

იგი იყო მუყაითი მკვლევარი და მას-
თავე დიდი სინათლის მიმდევნი ჩვენის
ისტორიკოსი ღირსებისა და მისი კულ-
ტურული წინსვლისა. არტურ ლევისტის
კილო გახლდათ ის, რომ მას უსათუოდ
თავის ნაწერებით ქართველი ერის ის-
ტორიკოსი, მისი წარსული და კულტურა
ეროვნის ერებისათვის უნდა წიგნდებო-
ბინა და მასთან მათ ქართველი ერი
დღესათ ღირსეულ წარსულს კულტურა-
ლი ისტორიის მქონე ვარდ.

არტურ ლევისტის შრომა, მისი დიდი
მოღვაწეობა სულ ამის გასწვრივ ტრია-
ლებდა და ყოველი ამისი ცდა სულ იმის
მონატრე გახლდათ, რომ ევროპელებს
ქართველი ერი და მათი კულტურული
წარსული ისე შეესწავლათ, როგორც
ღირსეულის მთელი ერის და არა
უკუღმართო უკან ჩამოჩენილი ხალ-
ხის.

ამ მიზნით გატაცებული არტურ ლე-
ვისტი მეტიც ეცადა, მეტიც იზრუნა
ბოლოს მიღწეა თვისი საზოგადო-
ბისათვის ეროვნულ მან დიდის წარჩი-
ნებით და მალაის პატივსაცემით გა-
მოაქვეყნა გერმანულ ენაზე ნათარგ-
მნი „ფიგურის ტრაქტატი“. ეს მასში პირე-
ლი მაგალითი იყო ქართველის ერისათ-
ვის.

არტურ ლევისტმა ამ შრომით ჩვენს
წარსულს, ჩვენს კულტურასა და მწერლო-
ბას დიდი შარავხელი მოჰყვინა და
უცხოელებს გააცნო ჩვენი ეროვნული
განძი. მაგრამ არტურ ლევისტმა თავისი
შრომით მართლ ისტორიკოსი განძის გა-
ცნობითა და მისი დიდი კულტურა-
დებით არ დამოთავა.

არტურ ლევისტმა ჩვენს წარსულში
სხვა ბევრი რომ დიანახა ევროპის ქვე-
ყნების გასაცნობად და ასეთ საგანთა
შრომის მოპოვება ხელი დიდის სურვი-
ლით—და თავისით.

მან დიდი ქართველი ერის ხელა-
ნაშთი ნაშთის ძეგლი და მათი ანუხვა
ევროპელების ენაზე შეასაწავინა და
მასათვ სათანადო ქებადღებოდა, რის
მასალაზეც არტურ ლევისტის ხელთ
შეკრულ იქნა სხვათა და ასეთ კუთ-
ხებში ამისაგან შეკრებილი ძეგლი ნი-
ვების შეკრებამ და მათა ხელად ე-
ვროპაში და გაცნობამ ქართველ ერს
დიდი და მასთან მეტი მნიშვნელოვანი
წარსული თავისი შედეგები გამოიღო.

არტურ ლევისტი ამ ერთადღობით სა-
კულტურო სამეცნიერო ღირსის გაცნო-
ბითა და ევროპელების ენაზე დად-
ებით—გაცნობამ არ შეჩერდა, მან
სხვა საგნებსაც მოკიდა ხელი და სხვა

ბევრი რამ შეისწავლა ღირსის დიდებით
და შრომის მოყვარეობით.
არტურ ლევისტმა შეკრა მოკლე სა-
კულტურო ქანდაკება, რეკონსტრუქცია, ხე-
ლოვნება, მხატვრობის და სხვა
ბევრის ასეთები.
არტურ ლევისტი არ ღარბო თვით ჩე-
ნი სამხედრო ისტორიკოსი, ქართვე-
ლი ერის წარმომადგენელი, გმირული მოღვა-
წეობა და ამ საგნითა და რაღაც პო-
ნა, მათი გადახატვა და აღმსახვა სათა-
ნადო პატივისცემით. მისთვის არ ღარ-
ბო უყურადღებოთ არც სხვათა, არც
თუ შეგონი, ხელოვნებით, ლიტერატურით და სხვა
ბევრი ასეთი ადგილები.

ერთის სიტყვით მან არ დასტოვა არც
ერთი კუთხე და საქართველოს ადგი-
ლები და მასში მცხოვრები ქართველ-
ნი, რომ მას ყველა იგინი არ გავი-
ნოვალ ნაირად, არ შეესწავლა იგი.

საყურადღებოა ეს კაცი კიდევ იმით,
რომ მან ჩვენის წარსულის—და გაცნო-
ბის დროს არც თავის თანამედროვე სა-
ქართველო დავიწყა. მან შეისწავლა თა-
ნამედროვე ქართველი ერის ცხოვრე-
ბა ქართველი მწერლები და სხვა ბევ-
რი რამ და ბოლოს მან დიდი თანა-
მედროვე ქართველი მწერალთა ნაწერე-
ბის გერმანულ ენაზე თარგმნა და გა-
ცნობა გერმანელებისათვის ახალი მწერ-
ლობისა და მათი ღირსების.

არტურ ლევისტი ისე იყო აღფრთოვან-
ებული და გატაცებული ქართველი ერის პა-
ტივისცემით, რომ ერთ დროს მან გერ-
მანულ ენაზე დადოთარგმნა ქართველ
ხელოვან მწერალთა ლექსები და იქვე
მათ გერმანულ მთარგმნა სამი ლექსი
მეშა მხარელების სიმონ მაისაშვილისა.
ეს სიმონ მაისაშვილი 1890 წელს
ლექსებს სწერდა, მისი ლექსები ერთ
დროს ტფილისის მუშებში ისე იყო
გავრცელებული, რომ შეგვიძინე და ცა-
ქი წიგნიც გამოვიტო 1891 წ.

პატივცემულმა არტურ ლევისტმა ამ
მეშა მხარელების ლექსები გადსათარგ-
მნა და ქართველთა ხელოვან პოეტების ლექ-
სებთან ერთად მოათავსა და მასთანვე
შენიშნავა გაუკეთა, რომ ეს ლექსები
არის ქართველი მეშა მხარელებისა.

პატივცემულის არტურ ლევისტის ე-
თადღობით დიდი დასახსიათადად
ეს ერთი მაგალითიც კმარა, რომ მეშა
სიმონ მაისაშვილის ლექსებს ადგილი
დაუთმო ისეთ გამოცემაში, როგორც
გახლდათ მისი მწვენიერი გამოცემა
ბერლინში.

არტურ ლევისტი იცნობდა ყველა ჩე-
ნი გამორჩეულ მღვდელ მწერლებსა და ნი-
მე-
ტურ ილია ქავჭავაძეს, რომელსაც იგი
ხშირად თვით სოფელს სატყაშობისა ცი-
ფეყოდა ხოლმე, მწერლებსა და მოღვა-
წეებსაც ის თითქმის ყველას იცნობდა
იკობ გოგბეაშვილს, დიდი სარაუ-
შვილს, აკაკის და სხვებსაც.

დავსძინო იმასაც, რომ პატივცემულ
არტურ ლევისტი სომხეთის ისტორიკოსაც
კის თვალთა უმწერდა, მათ შორისაც
ბევრი რამ კითხვები გვაშუქა და გასა-
გვიო. რაც დიდი საყურადღ-
ვოა ერისათვისაც და მასთან სამადლო-
ბელობაც.

არტურ ლევისტი გახლდათ ყოველთვის
ისეთი აზრის და შეხედულებისა ქარ-
თველებსა და სომხებზედ, რაისა გამო-
მას ყოველთვის ენატურებოდა ის მარ-
ტვიც კრება, რომ ამ ორ მსოფლიო ხალ-
ხთა შორის დაცული ყოფილიყო მათი
მეზოქურთი დაწყოხილება და იყვარ-
ლი. ამისი ნატვრის ცნობები მის ნაწე-
რებში ყველგან ამგვარად მოიპოვება.
სხვა წერალებშიც ცნობები ჩვენ არას
მოიყვანა, რაც მოგვცავთ, ეს ცნო-
ბები ჩვენ მიგვჩინა მისი ბოგრაფიის
მოკლე კითხვებით.

პატივცემულ არტურ ლევისტს პე-
მეფელ გერმანელ ქალ და ამ პატიო-
ბის ქალსაც შეესწავლა ქართული ენა.
არტურ ლევისტი დღეს 70 წელს მი-
წეული მოხუცი გახლდათ და მასთან
მთელს საქართველოში მცხოვრებ გერ-
მანელებში დიდად პატივცემული.

ზ. ჭიჭინაძე.

ახლო აღმოსავლეთი

აზნ. მდგანის ანგორაში ჩასვლა.
მოსკოვი. 21. ანგორაში ჩი-
და აზნ. მდგანში, რომელსაც დიდი ზე-
რითა შეხედნენ ოსმალეთის ხელისუფლ-
ბის ორგანოები და სამხედრო ნაწი-
ლები.

ქვემდ ფაშას გამგზავრება.
მოსკოვი. 21. ქვემდ ფაშა გე-
მგზავრა ბრუსაში.

ფრაკაში.
მოსკოვი. 21. რეგიონ ფაშა
მიემგზავრება აღმოსავლეთში მოკავში-
რეებისაგან ფრაკის მისაღებად.

— მოკავშირეთა ჯარებმა დამკრის
ჩამდგნენ პუნქტებში ფრაკის იმ რაი-
ონში, რომელიც ბერძნებსა დასცაღეს.

— ფრაკიის შეტევა მუშაობას სა-
ღვრების გამომრეველი კომისია.
ბერძნების ძაღდაცნება.
მოსკოვი. 21. ბერძნების ძა-
ღდაცნება ფრაკის მუსლიმან მცხო-
ვრებლებზე გრძელდება. ჩატალის რაი-
ონში გადსაწევს რამდენიმე მუსლიმან-
ისი სოფლები. ბერძნები ძალით სახლ-
ბენ გლეხებს.

ინდოეთი და ანგორა.
მოსკოვი. 21. ანგორაში
მიემგზავრებიან ინდოეთის დეპუტე-
ტები და გამოჩენილი მუსლიმანი
მოღვაწეები. ანგორის მთავრობისა-
თვის ნახუქარ 2 პეროპოლისის და

მუსტაფა ქემალისათვის საპატიო
ხმელის გადასაცემად.

ახლო აღმოსავლეთის კონფე-
რენციისათვის.
მოსკოვი. 21. ოქტ. კონფერენ-
ციის მუშაობის დაჭარბების მიზნით,
ბრიტანეთის მთავრობა იწვევს ლონ-
დონში ინგლისის, საფრანგეთის და
იტალიის ექსპერტთა წინასწარ თა-
ბირს. იტალიის მთავრობამ გაგზავნა
ლონდონში თავის წარმომადგენელი.

გერმანიის აზრები

ახალი შეთქმულობა.
ნაუენი 21. ოქტ. დღეს კანკალერმა
გერტმა დიდი სენსაცია მოახდინა რეი-
სტაგში თავის მიმართული ნაციონალის-
ტებისადმი, რომელთაც კანკალერი მოუ-
წოდებდა გამსკვლეულიყენი მდგომე-
რობის სერიოზულობით. ვინაიდან სარ-
წმულო ცნობებიდან ირკვევა, რომ ამზა-
ლებენ ახალ პოლიტიკურ მკვლევარებს,
გერტმა დაუგმავა, რომ შეთქმულების
შეგვიერთი მომწოდებელი უკვე შეიპყრეს,
რომლებიც გამოტყდნენ მანწილეობაში
და გამოაქვეყნეს გერტა მომავლისათვის
განზრახულ გამოჩენილ პოლიტიკურ
მოღვაწეების მოკვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. რეიხსტაგის სხდო-
მაზე კანკალერმა ვერტმა განაცხადა,
რომ მას აქვს ცნობები ახალ შეთქმუ-
ლებისა და მომავლისათვის განზრახულ
პოლიტიკურ მკვლევარებთან შესახებ.
რაც ნება დართულია მანწილეობაში ახა-
თებს—აქრადღებოდა კომუნისტებისა-
თებს.

მანოვერა 21. ოქტ. გუშინ პრუსიის
ლანდატაგის სხდომაზე შინგან საქმეთა
მინისტრმა სვერდინმა ბერლინში ბუშის
ცირკის მანდატად მომხდარ შეტყობის

აზრებზე.
მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

მანოვერა 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

საფრანგეთის მთავრობა თანახმა
თათბირის მოწვევისა, მაგრამ ყვე-
ლაზე უფრო მოხერხებულ ადგილად
სთვლის პარიზს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

საბერძნეთში.
მოსკოვი. 21. ოქტ. საბერძნე-
თის რეკავში მიმართა საბერძნეთის
საელოის მოწოდებით, რომელშიაც
იგი აღიარებს ხალხის მტრებათ
კონსტანტინეს მთავრობის ყველა
წევრებს, რომელთაც ჩამოაშორეს
საბერძნეთი მოკავშირეებს.

ლონდონის პრესა.
ნაუენი. 21. ოქტ. „დღილ-მე-
ლოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობით არჩენები მოხდება არა უა-
ლოეს მომავალი წლის იანვრის ან თე-
ნერვლისა.

გერმანიის პრესა.
მანოვერა. 21. ოქტ. „დღილ-
მელოის“ ცნობ

ဝိကဝိပ်, မေဓာတမ္မဇ္ဇကဇ္ဇ ဝှပ် မိကမ္မဇ္ဇကဇ္ဇ? မေဓာ

თავის მხრივ, გამოჩენილ კრიტიკოსს მხრივ მსოფლიო გარემოებით მიტოვების განცდილობა, ვინც გამოჩენილ დიდ ხელოვნებას, კრიტიკოსს აიხსნება უდიდეს მისიონარ, რომელიც უნდა შეასრულოს დიდმა კრიტიკოსმა. როგორი მისია ევალება ჯანსაღს? მოკლედ რომ მოვსკითხო, კრიტიკოსისათვის სპირიტუალური იქნება თავისუფლება კრწმომწოდებელთაგან და წინასწარ აჩვენებულ ტენდენციისგან, ძაბვა, გაღმა ნაწარმოებში და შეფუთვა სხვა და სხვა გვარი სტილისათვის, კრიტიკოსს უნდა ჰქონდეს ერთგვარი მხატვრული შემოქმედებითი უნარი, ეთნოგრაფიკი თბილისში, შემდეგ პირველად და შემდეგ მომავალში, სიმკაცრე ყველა უნიკალ და ხელოვნებაში შემოახსნელთა წინააღმდეგ ბრძოლაში, ხოლო პატივისცემა და ღირსეულობა დიდ, შენაღწავის მიმართ ხელოვნებაში.

ასეთი უნდა იყოს დიდი ხელმძღვანელი კრიტიკოსი დიდ შემოქმედებთან ერთად, რომლის არსებობა აუცილებელია და ის არსებობის კიდევ დიდ შემოქმედების გვერდით, ცალკე.

კ. გამსახურდია არც კვლავ თანამედროვე კრიტიკოსს და ამბობს: კრიტიკა და შემოქმედება დღეს ერთ პიროვნებაში ერთვება, შემოქმედელი მეორე შემოქმედლის ქმნილებით ერთება და მას თავისი სუბიექტურობა, ახალი შეაქვს წინააღმდეგობაში. აქაც ისევ როგორც ზეგით, რომელსაც ის კრიტიკოსს უწოდებდა მას, ვინც „მეგობრთა კატეგორიებში“ ხსენს ხელოვნების ირრაციონალ-სო, ეცდებოდა კრიტიკოსის ნამდვილ დანიშნუ-

ლებს გაჩვენებო. განმარტებითი შემოქმედება უთუოდ საჭიროა, ხოლო „სუბიექტურობა“ და ახალი რამეს შეტანა მოგვცემს ხელოვნურ შემოქმედებას, რომელიც დამთავრდება პირველად შედარებით განსხვავებულ ნაწარმოებთა: ხოლო კრიტიკა. მოითხოვს წინამდებარე ნაწარმოების გაგებას, სათანადო სიტყვების საშუალებით, მოითხოვს ისეთ ემოციონალურ შთაბეჭდილებას შექმნას, რომელიც იქნება მსგავსი წინამდებარე ნაწარმოების შთაბეჭდილებას (როგორც ის არის და არა ახალი სუბიექტურობა) შეხედულებათა შეტანა).

ა. ი. ეს განსაკუთრებით კრიტიკოსისა, ხოლო კ. გამსახურდია რომ აღნიშნავს ეს არის კრიტიკა: შემოქმედებელი ხელოვნების, რომელიც ერთება მეორე შემოქმედლის ირრაციონალურ ქმნილებას ეტყობოდა განმარტებითი ახალ შემოქმედებისათვის; მაგრამ ეს, ვიმეორებ, „შეადგება კრიტიკოსის ფარგლებს ისევე, ვით „მეგობრებსა“ რაციონალ სინთეზით...“ შემოქმედება და კრიტიკა (უმთავრესად კი კრიტიკის) ფარგლებში მითხველისათვის წინააღმდეგობით სავსეა და არ არის ნათელი, ალბათ ასეთივე ატროფიისათვის.

ჩვენი თვალთახრის თანამედროვე კრიტიკოსს შესაბამე ვფიქრობო, ნათესავი კრიტიკოსის ის, ვინც ნათესავს გვიშაფებს მხარეა ნაწარმოების გაგება-სათვის, რეზერვითი ობიექტის განმარტებითი შემოქმედებთან სინთეზის მეშვეობით.

ა. ი. ილია.

ქ. ტფილისი 1922 წ.

თეატრი და ხელოვნება

სახელმწიფო ოპერა „სამილილი დალაი“

ჩვენი ოპერის ახალი პრემიერის მოქ. პოპოვა და ბარტონის მოქ. კრა-ფანოვსკის პირველად გამოასცელდა დადგმული იქნა „სევილიელი დალაი“.

სცენიური დადგმა მოქ. პოპოვასთვის იყო და რა თქმა უნდა, ორიგინალური. ოპერა იწყება მოქმედების საბოლოო განსხვავებით, რომელიც სრულდება შემოქმედებითი მომენტის წინასწარ მას (კომპოზიციის) თავის დროზე დიდი ლიტერატურული და პოლიტიკური მნიშვნელობა ჰქონდა. ეს იყო სატირა დიდებულებზე, სასამართლოზე, ცენზურაზე, სახელის სამსახურზე, მოხელეებზე და კლერიკალებზე. ოპერის შემოქმედება მოქმედებს მომართ შენს ლამაზი ენა, სიცხელე. ამიტომაც არის, რომ ეს ოპერა დღემდისაც არ სცილდება რეპერტუარს, ფაშულის პირ-მედიუმის მიუხედავად, რა თქმა უნდა, ამისათვის უნდა იყოს სათანადო დადგმა და შესრულება. სცენას არ უნდა სცილდებოდეს ცოცხალ მხარული ტუნება, რომელიც შეაქვს არ უნდა გადაიტყვას.

ოპერის ცენტრალურ ფაგვად ფიგარო ითვლება—სევილიის პირველი დალაი. სხდ იყო ახლა ეს დივარო სევილიის მთელი საზოგადოებისა და განსაკუთრებით, ქალიშვილების მომხმავლელი თავის სიცოცხლით, მშაობით საფევეს, რომ ასეთ პიროვნებამ მიღებული ყოველიყო მოქ. კრაფანოვსკი, ფიგაროს პარტიის შემსრულებელი, მე არ მახვავს ტფილისის სცენაზე ნაკლებ სუსტად შეჩულებული, ფიგაროს პარტია. ფოკალური მხარეთა, ამ პირველი გამოცდის მიხედვით მოქ. კრაფანოვსკი მსხვილ სიდედრო არ უნდა ჩათვალოს, ხმა პატივს აქვს, მორთული ბარტონი, მეორეალი საშუალო და მოკლე მადლ რეგისტრით, დიკცია გაზრდილი, რის გამო მის შესრულებაში სრულიად დიკცია ცნობილი პირველი არის, თუმც მტეად მხელი, რომელიც ითხოვს ხმის ტენიკის განვითარებას, გარკვეულ დიკციას, parlando ფრაზი-როგვას ყოველივე ეს მომდგრის ასრულებაში არ სჩანდა. სცენიური გან-

სახერხებს მხრივაც მოქ. კრაფანოვსკი მსხვილ სიდედრო წარმოადგენს, მისი ფიგარო ერთგვარადაა უნიკალი, ამიტომ მოსაყვინი, პირველი გამოცდის ელემენტის ასეთი პარტიის არჩევა, სხვა რომ არ იყო, — აკვრავდა. მო-უკლოთ მის სხვა გამოცდებს.

როზანას პარტიას მოქ. პოპოვა ასრუ-ლებდა. გადაჭრით შეიძლება ითქვას, რომ იტალიის გამოჩენილ კოლაორა-ტურულ sopranო-ების გასტროლის შემდეგ ტფილისს არ გაუგონია როზანის პარტიის ასეთი ასრულება, განაკუთრე-ბით ფოკალური მხრივ—ნამდვილი კო-ლაორატურული სიძაანა შესაჩნველ შემსრულებელ, მომდგრადი ქალი მის სრულიად თავისუფალ და ხმარაბს, ოდნავ ძალდატანება არ სჩანს, გრწინავს მტელ ტესიტურაში კრისტალისებური staccato კოლორატურულ ტერციებში დიდებული.

„perle“ ერთ სიტყვით ხმის ტენიკა უაღრეს წერტილზეა. სცენიური მხარეც შემოქმედებულია. არ მომწონა მხოლოდ მსახიობ ქალის გრემი: ის პრემიერულია და აჩვენებს. მოქ. პოპო-ვა, ყოველშემთხვევაში, მსხვილ, თავს-საჩანო ფოკალური სიდედრო. კომიკური ტიპები მოეყვანს თავიანთ პარტიებში მოქ. დემიანენკომ (დონ-ბარტოლო) და ხამინენმა (დონ-ბაზილიო) მოქ. სარაჯო-შვილი, რომელმაც შესცავა ქვაბი, არ უფრთხილდება თავის ხმას. გრაფ ალმაგილის პარტია მეტად ძნელია, და წერტილია კოლორატურით და მოითხოვს ხმის მეტად განვითარებულ ტენი-კას, მთელ თავის დიკცულამდის. ჩვენი ნიჭიერი მომდგრის შესრულები მის მთავარი პლიუსი—ლირისმი, კან-ტინენა და ტემპერამენტისა. ალმაგილის პარტიაში არ არის საჭირო ტემპერა-მენტის და მეტად ცოტა ლირიზმია. —თი რისთვის მოქ. სარაჯო-შვილს მოუხდა მხოლოდ 1 მოქმედების მე-2 სერენადა. ალმაგილის პარტია არ არის მოქ. სა-რაჯო-შვილის ხმისათვის. ორ კესტრმა ვერ მოგვცა სილამაზე.

პ. ბეზულოვა.

ჩვენს, სწარმოებს ცდა წიგნის ყდის ლამაზი ფერის გამონახვისათვის, აკრელებენ ლამაზი შრიფტით, ამკობენ მრავალფერო და მრავალ სახიანი ორნამენტის ნაკვებით და სხვა და სხვა მხატვრული სურათთ-ბით მოსავენ მას.

ეს გარემოება კი უფრო ძალიან აყვარებს მკითხველს წიგნს და მის მხატვრულ ემოციასაც შესაფერი-სად აკმაყოფილებს.

ჩვენ სიამოვნებით ვეგებებით ვაფა ფშაველის აკადემიურ გამოცემის პირველი ტომის გამოსვლას. ეს წი-გნი თავისი ტენიკური შესრულე-ბითაც და რედაქციითაც სრულიად დამაკმაყოფილებელია.

ვაფა ფშაველა ჩვენს ლიტერატუ-რაში და კრიტიკაში პირველ ხარი-სხიდან მწერალთა რიგში სდგას. ამ წერილში არ ექნება ადგილი მისი შემოქმედების კრიტიკულ განხილ-ვას, მხოლოდ გვსურს აღვნიშნოთ ერთი გარემოება: მიუხედავად იმი-სა, რომ ვაფა ფშაველა ჩვენში მა-ღალი პოეტური ინტიუციის მატარე-ბელი მგოსანია და უზადლო ნიჭი-თაა დაჯილდოებული, მისი სახელი ჩვენში არ არის ისე პოპულარიზო-ლი, როგორც ეს შემფერის მის ლი-რსებას.

ჩვენი ფიქრით ამას ორი უმთავ-რესი მიზეზი უდევს სარჩულად. ერ-თი არის ის, რომ ვაფა სწერდა პროვინციულ ენაზე—ფშავერს—მოხვედის სტილზე. მისი საუკეთესო პოემები, რომელნიც ვაფას მაღალი ნიჭით დაჯილდოებული მგოსნის სახელს ანიჭებენ, დაწერილი აქვს განსაკუთრებულ თავის კუთხის ფშავ-ხევსურული ქართულით, რაც ძნელი გასაგები ხდებოდა ქართვე-ლი მკითხველისათვის და უკანას-კნელით არ შეეძლოთ ულექსიკონოთ გაგება ვაფას ნაწარმოებისა. ეს იყო ერთი მიზეზთაგანი, რომ მისი ნა-წარმოები სავაოდ არ ვრცელდება ჩვენში.

მეორე მიზეზად უნდა ჩათვალოს აგრეთვე ისიც, რომ დადგმა ჩვენ არ გვექონია ვაფას ნაწარმოებთა ერთ კრებულში გამოცემა, მისი ნა-წერები გაფანტული იყო (როგორც სხვა მრავალი დიდი კორიფეებისა) პატარა წიგნაკებში და სხვა და სხვა ჟურნალ გაზეთებში, რაც აუცილე-ბლად აძნელებდა პოეტის კარგად გაცნობის საქმეს.

დღეს აღ. აბაშელის რედაქციით გამოსული „ვაფა ფშაველა“ აუცი-ლებლად მნიშვნელოვანი ღირებუ-ლების მოვლენად უნდა ჩავთვალოთ ჩვენს ლიტერატურაში.

ტენიკური შესრულების მხრივ, როგორც აღვნიშნეთ, ეს წიგნი კარ-გია, საუცხოვო ქაღალდია. მისი ყდა და უფრო ძვირფასია, წიგნის ქაღალდი.

წიგნს წინ მიუძღვის რედაქტო-რის შენიშვნა „ვაფა ფშაველა“-ს სრული გამოცემლობის შესახებ. შემდეგ დაბეჭდილია ვახ. კოტეტი-შვილის და გერონტი ქიქოძის კრი-ტიკული წერილები ვაფას შემოქმე-დების შესახებ.

ბოლოს წიგნს დართული აქვს პროფ. ა. შანიძის ლექსიკონი, სადაც ახსნილია ყველა პროვინცია-ლისმები, რომელიც კი იხმარება ვაფას ნაწერებში. ამით შესაძლებე-ლია ვადალახულ იქნეს ის დაბრკო-ლება, რომ შესაძლებლობა ეძლევა მკითხველს მწერლის ავტოგრაფიუ-ლი ენის გაგების და შეთვისე-ბისა.

ეს წიგნი ძალიან შეუწყობს ხელს „ვაფას“ პოპულარიზაციას ჩვენში და ეს „მთის მგოსანი“ ბარისათვი-საც ისეთი ახლობელი და საყვარელი გახდება, როგორც სხვა ჩვენი დი-დი პოეტები.

ჩვენ ველით „ვაფას“ მორიგ ტო-მებსაც.

გ. თავზარაშვილი.

მთავრობის მოკავალაზი და განაკრულება
ბრძანება № 9.
სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალური აღმასრულებელი კო-მიტეტისა.
1. ამხ. ს. ქავთარაძე განთავისუ-ფლებულ იქნეს იუსტიციის სახლობო კომისიის თანამდებობიდან ამა 1922 წლის ოქტომბრის 18-დან და დაი-

სოფიო ნიკოლოზის ასული ლეონიძისა შვილებით: ეგვენია, ნინა, ლევან, სიმონ, გიორგი, სიმე რევაზ გელევანიშვილი, რომლები: ნინა და იფემია, აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 20 ოქ-ტომბერს, მიხეილის საავადმყოფოში მკირე ხნის ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა პირველის საყვარელი მშობლისწული და მეო-რეთათვის დაუფიქრარი.

ლიფა ლეონიძის ასული
გამოსვენება მიხეილის საავადმყოფოს ეკლესიიდან, დღეს დილის 10 ს. დაკრძალვა ვერის წმ. ნიკოლოზის სას.ფლოავზე.

ცენტროპოვურიის
ამიერ-კავკასიის საოლქო კანტორის
მმართველობა
(კოპოპანის კორესპონდენტი)
იღებს ფულის ფოსტითა და ტელეგრაფით გადაგზავნის შეკვეთებს რ. ს. ფ. ს. რ. ყოველ მნიშვნელოვან პუნქტებში.
მალათოვის ქ. № 11, ოთ. 12.

დღეს 22 ოქტომბრს
დილუბაში იკოლოროვა
ბანიმარტეზა
დოლო
დასაწყისი დღის პირველ საათზე
1—1

ქალაქ ტფილისის ელექტრონის ტრამვაი
ამით აცხადებს საუკულობად,
რომ ამ მიმდინარე წლის პირველ ნოემბერს დანიშნულია მის მიერ
სატკარო მატკროვა
ტრამვაის მატკროვაზე განსაზღვრების გააგრძის მმართველად.
დაწვრილებით პირობების ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე მუ-შაობის დროს ტრამვაის კანტორაში.

ბ რ ა მ ვ ა ი.

ქალ. სვილიის ალმაკოპის გადსახადთა მიურო
აცხადებს
რომ სამშაბათს, ოქტომბრის 23 ს. დღით 12 საათზე დანიშნულია საჯარო
გაქრება:
1
2
გაგზე გლეზარი მკრეზორანზე
პოღოლნი შესხვევი № 6 და
პირობების გაგება შეიძლება 50 ოთახში საჯარო მაგლის გამეფ
მ. დარხვედ მხთონ.
2—1

ს. ს. ს. რ. შინაგან საქმეთა სახალხო
კომისარიატს
იწვევს გამგებებს თეატრებისა (სახელმწიფო თეატრებს გარდა), კლუბების, რომე-მელსაც სცნა აქვს ან კინემატოგრაფი, კინემატოგრაფებისა და ცირკების, შეი-ლი დღის განმავლობაში დღიდან ამ განცხადების გამოქვეყნებისა, აღნიშნის ში-ნაგან საქ. სახ. კომისარიატის ცენტრისაგან დაცვის განყოფილების სწორი მისა-მართები შემოდისახელებულ დაწესებულებაში, რომ დაწესებულ იქნეს რიგი მა-თი შემოქმედებისა ცენტრისაგან უზრუნველყოფის მხრით.
საქმეთა მმართველი დ. ჩიჭოვანი
2—1

პირველ ხარისხიანი სასტუმრო
„ოკრიანტი“
ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პრ. № 9.
საუკეთესო ნომრები, განა, ელემენტარის განათება,
ბელეფონი, სასადუაროსთან რეკონსტრუქცია
ვეროპიული და აზიური სამზარეულოთი, საუკეთესო
გზარეულთა ზედახედავლობით.
საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ეძლე-ვა ყველას 2—5/1, საათამდე.
10—3
ფასები დაკლებულია.